

Nr 20

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 maj 1964 (nr 321) om kommunal trafikövervakning; given Stockholms slott den 13 januari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 maj 1964 (nr 321) om kommunal trafikövervakning.

GUSTAF ADOLF

Svante Lundkvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

Som ett led i strävandena att decentralisera beslutanderätt från Kungl. Maj:t till myndigheterna föreslås i propositionen att förordnanden om kommunal trafikövervakning skall meddelas av länsstyrelserna.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 maj 1964 (nr 321) om kommunal trafikövervakning**

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 29 maj 1964 om kommunal trafikövervakning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***1 §.**

Uttager kommun avgift för begagnande av allmän parkeringsplats, må *Konungen på framställning av länsstyrelsen* förordna, att kommunen skall ombesörja övervakning av efterlevnaden av föreskrifter rörande parkering och annan uppställning samt stannande av fordon.

Uttager kommun avgift för begagnande av allmän parkeringsplats, må *länsstyrelsen* förordna, att kommunen skall ombesörja övervakning av efterlevnaden av föreskrifter rörande parkering och annan uppställning samt stannande av fordon.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 13 januari 1967.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, MYRDAL, ODHNOFF.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler statsrådet Lundkvist fråga angående *decentralisering av förordnanden om kommunal trafikövervakning* och anför.

Inledning

Enligt 1 § lagen den 29 maj 1964 (nr 321) om kommunal trafikövervakning får Kungl. Maj:t, om kommun tar ut avgift för begagnande av allmän parkeringsplats, på framställning av länsstyrelsen förordna att kommunen skall övervaka efterlevnaden av föreskrifter om parkering och annan uppställning samt stannande av fordon. Övervakningen skall fullgöras med personal som fått härför lämpad utbildning. Närmare föreskrifter om sådan utbildning meddelas av rikspolisstyrelsen (2 §). Sedan Kungl. Maj:ts förordnande meddelats, skall länsstyrelsen bestämma det område inom vilket kommunen skall ombesörja övervakningen samt det minsta antal övervakare som behövs (3 §).

Departementsutredningen (dåvarande statsrådet Rune Hermansson jämte experter) har i (stencilerad) promemoria den 12 maj 1966, nr 63, föreslagit att beslutanderätten i dessa ärenden flyttas från Kungl. Maj:t till rikspolisstyrelsen.

Över promemorian har, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, rikspolisstyrelsen, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, vilka bifogat yttranden från sammanlagt tio städer, samt Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet.

De nuvarande bestämmelsernas tillkomst

Systemet med särskilda trafikövervakare tillkom genom lagen den 31 maj 1957 (nr 258) angående ändrad lydelse av 18 § lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket. Genom denna lagändring bemyndigades

Kungl. Maj:t att för visst polisdistrikt medge, att särskilda med trafikövervakning sammanhängande polisuppgifter av enklare beskaffenhet ombesörjdes i annan ordning än som föreskrevs i lagen om polisväsendet i riket. Med stöd av 18 § sistnämnda lag hade år 1964 ett tiotal städer fått Kungl. Maj:ts medgivande att anställa särskilda trafikövervakare.

Fråga om att ta ut avgifter för parkeringsplatser avgörs av kommunen själv med stöd av 2 § lagen den 31 maj 1957 (nr 259) om rätt för kommun att uttaga avgifter för vissa upplåtelser å allmän plats m. m. Avgift skall utgå med belopp som behövs för trafikens ordnande. Kommunens beslut om avgift skall underställas länsstyrelsen för fastställelse (3 § samma lag).

I och med förstatligandet av polisverksamheten den 1 januari 1965 upphörde i princip all skyldighet för kommunerna att sörja för polisiära uppgifter. Undantag därifrån gäller dock enligt lagen om kommunal trafikövervakning. I prop. 1964: 101, som låg till grund för lagen, anförde departementschefen att kommunen själv ägde avgöra om den önskade ta ut parkeringsavgifter och att kommunen därför borde bära en del av ansvaret för parkeringsövervakningen. För att bedömningen av de fall där kommun borde vara skyldig att ombesörja trafikövervakning skulle bli enhetlig föreslogs i propositionen (s. 203), att ärenden därom skulle prövas av Kungl. Maj:t i första instans. Kommunen borde åläggas övervakningsskyldighet endast när övervakningen av den avgiftsbelagda parkeringen inom något område av kommunen ställde krav på särskild personal för ändamålet, som hade full sysselsättning med dessa uppgifter. Behov borde föreligga av mer än någon enstaka övervakare. Förslaget biträdades av riksdagen (L¹U 1964: 28, rskr 291).

Utredningen

1964 års lag om kommunal trafikövervakning har nu tillämpats under ett par år. Erfarenheterna därav är enligt utredningen goda. Svårigheter har inte förelegat att med ledning av givna riktlinjer göra en rättvis avvägning i varje särskilt fall. Uppenbarligen är också kommunerna själva i allmänhet intresserade av att i sådana fall som avses i lagen ombesörja övervakningen av gällande föreskrifter om parkering m. m. I de ärenden som hittills har prövats av Kungl. Maj:t enligt lagen har initiativet till länsstyrelsens framställning kommit från kommunen. Kungl. Maj:t hör före beslut i varje särskilt fall rikspolisstyrelsen. Samtliga hittills gjorda framställningar har tillstyrkts av rikspolisstyrelsen och bifallits av Kungl. Maj:t.

Utredningen anser att det under sådana förhållanden bör vara möjligt att flytta beslutanderätten i dessa ärenden från Kungl. Maj:t till underlydande myndighet. Den omständigheten att prövningen avser om viss kommun i motsats till andra skall vara skyldig att fullgöra statlig uppgift torde visserligen i och för sig kunna åberopas mot sådan överflyttning. Från denna syn-

punkt är emellertid det avgörande att prövningen sker efter enhetliga grunder så att en kommun inte åläggs övervakningsskyldighet under andra förutsättningar än andra kommuner. Som motiv för att ärendena prövas av Kungl. Maj:t i första instans anfördes också vid lagens tillkomst angelägenheten av att det blir enhetlig bedömning av i vilka fall kommunen bör vara skyldig att ombesörja trafikövervakning.

Kravet på enhetlig tillämpning blir enligt utredningen lika väl tillgodosett, om ärendena slutligt prövas av underlydande central förvaltningsmyndighet. Med hänsyn härtill och då erfarenheter numera har vunnits av lagens tillämpning föreslår utredningen att det i fortsättningen skall ankomma på rikspolisstyrelsen i första instans att meddela sådant förordnande om kommunal trafikövervakning som avses i 1964 års lag. Utredningen tillägger att uppgifter som lämnats i prop. 1964: 101 och undersökningar som kommunerna gjort i de ärenden som Kungl. Maj:t har avgjort under år 1965 visar, att de inkomster som berörda kommuner avgiftsvägen får in i allmänhet väl täcker kommunens utgifter för övervakningen, inbegripet skötsel och uppsättande av parkeringsapparater.

Rikspolisstyrelsen bör givetvis samråda med kommunen, i den mån sådant samråd inte redan har ägt rum mellan länsstyrelsen och kommunen eller handlingarna i ärendet ger klart besked om hur kommunen själv ser på frågan.

Utredningen erinrar om att talan mot beslut av rikspolisstyrelsen i ärendet enligt instruktionen den 3 december 1965 (nr 674) för styrelsen kan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär.

Remissyttrandena

Departementsutredningens förslag att beslutanderätten skall flyttas från Kungl. Maj:t till rikspolisstyrelsen tillstyrks eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna, nämligen *rikspolisstyrelsen, länsstyrelserna i Malmöhus och Göteborgs och Bohus län, stadskollegiet i Göteborg, drätselkamrarna i Norrköping, Linköping, Malmö, Lund, Mölndal, Kungälv, Uddevalla och Strömstad, Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet*. Kommunförbundet framhåller att det visserligen kan vara betänkligt att låta rikspolisstyrelsen besluta om en viss kommun i motsats till andra skall vara skyldig att fullgöra en statlig uppgift. Förbundet anser emellertid att det avgörande är om prövningen sker efter enhetliga grunder och finner att det kan ske även om förslaget genomförs. Särskild vikt tillmäter förbundet i detta sammanhang kommuns möjlighet att anföra besvär hos Kungl. Maj:t över rikspolisstyrelsens beslut.

Inte heller *statskontoret* har någon principiell erinran mot förslaget men vill gå längre i förenklingssyfte och förordar därför att beslutanderätten decentraliseras till länsstyrelserna. Statskontoret understryker att läns-

styrelsen efter underställning skall pröva det beslut om avgiftsbeläggning av parkeringsplatser som utgör förutsättning för tillämpning av lagen om kommunal trafikövervakning och att länsstyrelsen därvid torde få ingående kännedom om trafikförhållandena i orten. Det ankommer vidare på länsstyrelsen att bestämma det område där kommunen skall ombesörja trafikövervakningen och det minsta antal övervakare som behövs. Statskontoret räknar med att kravet på enhetlig lagtillämpning i detta alternativ kan tillgodoses genom att rikspolisstyrelsen meddelar allmänna anvisningar om trafikövervakningslagens tillämpning.

Förslaget avstyrks av *länsstyrelsen i Östergötlands län*, som visserligen anser att beslutanderätten kan flyttas från Kungl. Maj:t men inte biträder uppfattningen att enhetlig bedömning kräver prövning av central myndighet. Länsstyrelsen påpekar att erforderlig enhetlighet i fråga om olika stadgar, taxor, byggnadsplaner, stadsplaner m. m. anses väl kunna tillgodoses genom att beslutanderätten läggs hos länsstyrelserna. Enligt länsstyrelsen är det något främmande för grunderna i svensk förvaltning att polisiär central myndighet ålägger kommun skyldigheter. Naturligare är att förevarande ärenden handläggs av länsstyrelserna, så mycket mera som de enligt trafikövervakningslagen ändå skall lämna vissa föreskrifter som är bindande för kommunerna.

Nuvarande ordning bör behållas, anser *gatunämnden i Hälsingborg* och anför följande principiella skäl.

Trafikövervakarnas arbetsuppgifter är av polisiär och därmed numera statlig art. Rikspolisstyrelsen har den högsta ledningen av polisväsendet men är i fråga om personal och medelstillgång bunden av den ram, som fastställts av regering och riksdag. Eftersom tillgången på kommunala trafikövervakare och deras arbetsområde påverkar behovet av egentlig polispersonal för trafikövervakning i de berörda städerna, synes det därför vara olämpligt att överflytta den slutgiltiga prövningen av ifrågavarande ärenden till rikspolisstyrelsen.

Gatunämnden framhåller vidare att de uppgifter utredningen lämnar om antalet ärenden inte tyder på att den föreslagna reformen skulle väsentligt påverka arbetsbördan hos Kungl. Maj:t. Samma uppfattning har *stadskollegiet i Hälsingborg*.

Föredraganden

Förordnande att kommun skall ombesörja trafikövervakning meddelas enligt lagen om kommunal trafikövervakning av Kungl. Maj:t. Departementsutredningens förslag att beslutanderätten skall flyttas till rikspolisstyrelsen är ett led i strävandena att genom decentralisering minska arbetsbördan hos Kungl. Maj:t.

Förslaget tillstyrks av de flesta remissinstanserna, däribland rikspolisstyrelsen och kommunförbunden.

I några yttranden yppas tvekan om reformen har någon betydelse med hänsyn till ärendenas ringa antal. Med anledning härav vill jag nämna att förordnande enligt lagen, som tillkom år 1964, hittills har meddelats för 18 städer. Även med den begränsning som följer av att förordnande förutsätter full sysselsättning för mer än någon enstaka trafikövervakare måste man räkna med att sådana förordnanden framdeles kan bli aktuella för ett betydande antal kommuner. Jag anser därför att en decentralisering bör komma till stånd.

Statskontoret och länsstyrelsen i Östergötlands län anser att decentraliseringen bör gå längre än vad utredningen föreslår så att länsstyrelserna tilläggs beslutanderätten. Jag kan i huvudsak biträda de skäl som dessa remissinstanser anfört och jag anser det därför i och för sig önskvärt med en sådan decentralisering. Avgörande för om den kan genomföras är enligt min uppfattning om det vid lagens tillkomst hävdade kravet på enhetlighet kan tillgodoses. Innebörden av detta krav är att en kommun inte skall åläggas övervakningsskyldighet under andra förutsättningar än andra, jämförbara kommuner. Som framgår av utredningen har i ärenden som hittills avgjorts kommunerna själva tagit initiativ till förordnandena. Det blir i sådana fall inte fråga om att utreda om kommunen drabbas orättvist genom förordnandet. Skulle i undantagsfall förordnande meddelas mot kommunens önskan, kan önskemålet om enhetlighet tillgodoses genom att förordnandet prövas av Kungl. Maj:t efter besvär. Jag anser vidare att den hittillsvarande tillämpningen av lagen skapat en praxis som i allmänhet ger tillräcklig ledning för dess fortsatta tillämpning också om ärendena i första instans avgörs av regionala myndigheter.

Jag föreslår därför att förordnande om kommunal trafikövervakning skall meddelas av länsstyrelsen i första instans.

I enlighet med det anförda har inom inrikesdepartementet utarbetats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 maj 1964 (nr 321) om kommunal trafikövervakning*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten